

TRETÍ ZVÄZOK HUSSERLOVEJ KOREŠPONDENCIE

K. SCHUMANN (ed. v spolupráci s E. Schumannovou): *Edmund Husserl. Briefwechsel. Band III. Die Göttinger Schule*. Dordrecht - Boston - London, Kluwer Academic Publishers 1994, Husserliana. Dokumente. Band III, 601 s.

Tretí zväzok obsahuje Husserlove listy šestnástim filozofom. Sú to títo filozofi: Winthrop Pickard Bell (21 listov z rokov 1918-1925), Hugo Dingler (20 listov z obdobia 1903-1931), Adolf Grimme (21 listov z rokov 1917-1938), Jean Hering (náčrt jedného listu asi z roku 1930), Dietrich von Hildebrand (Husserlov posudok Hildebrandovej dizertácie z roku 1912), William Ernest Hocking (11 listov z rokov 1902-1920), Roman Ingarden (49 listov v rozmedzí 1916-1938 plus Husserlovo odporúčanie pre Ingardena z roku 1915 a Husserlov posudok Ingardenovej dizertácie z roku 1917), Erich Rudolf Jaensch (jeden list z roku 1925), Fritz Kaufmann (13 listov z 1914-1937, ďalej dva listy bez dátumu a Husserlov posudok Kaufmannovej dizertácie z roku 1923), Alexandre Koyré (dva listy z rokov 1931 a 1934), Theodor Lessing (4 listy a v prílohe k tomuto oddielu náčrt listu profesorovi Ludwigovi Steinovi z Bernu o Lessingových *Štúdiách k axiomatike hodnôt* z roku 1925 a krátkučý dodatok k nemu z toho istého roku), Hans Lipps (7 listov v rozmedzí 1915-1934), Dietrich Mahnke (57 listov v rozmedzí rokov 1905-1934; v prílohe k tomuto oddielu je zahrnutý Husserlov posudok Mahnkeho dizertácie z roku 1922 a Finkov náčrt odpovede na Mahkeho list Husserlovi z roku 1933), ruský filozof Gustav von Spett (6 listov z rokov 1913 a 1914) a napokon je do tohto zväzku zaradený Husserlov posudok dizertácie Edithy Steinovej z roku 1916 a Husserlovo odporúčanie pre túto mysliteľku z roku 1919).

Do príslušných oddielov impozantného tretieho zväzku korešpondencie, umožňujúceho nahliadnúť predovšetkým do Husserlovho vzťahu k predstaviteľom göttingenskej školy fenomenológie a filozofom s ňou spriazneným, sú zaradené zachované odpovede Husserlovi a listy, ktoré napísala Husserlova manželka - buď sama, alebo spolu s Husserlom.

Na záver zväzku zaradili vydavatelia pozorne napísanú textovokritickú prílohu (s. 551-601).

Recenzovaný zväzok je pozoruhodný tým, že nám umožňuje aspoň sčasti precítiť to, čo Husserl prežíval v súvislosti s druhým ťažkým zranením svojho syna Gerharta počas prvej svetovej vojny (Husserlov list Bellovi z 8. novembra 1918). Listy tohto zväzku ukazujú zdroje Husserlovho ponímania krízy európskeho ľudstva. Husserlovo chápanie vykoľajenia Európy netvorili len čisté, - ak chcete - chladné fenomenologické deskripcie vedeckých a morálnych predpokladov tejto krízy. Nech sa začítate do ktoréhokoľvek Husserlovho listu, pocítite Husserlovo vrelé a súcitné obracanie pozornosti k zdrojom prekonania tendencií ku katastrofám, ktorým bolo, je a bude vystavené európske a - pokojne môžeme dodať, že aj americké - ľudstvo: *Wo aber ist der allein Heil bringende Gegenstrom moralischer und religiöser Erneuerung?*, pýta sa Husserl v liste svojmu anglickému priateľovi W. P. Bellovi, ktorý bol od začiatku roku 1915

internovaný v zajateckom tábore pri Berlíne, čo voľne môžeme preložiť: *Kde je, kde hľadať onen protiprúd morálnej a náboženskej obnovy, ktorá by priniesla konečne spásu?*

Ako vidno z uvedeného prehľadu recenzovaného zväzku, najbohatšou korešpondenciou bola výmena listov s R. Ingardenom a D. Mahnkem, ktorá ukazuje európskych filozofov v hlbkej starosti o spoločensko-politické, ekonomické, morálne atď. dianie: "Nun stecke auch ich in der Depression" (*Nuž a teraz som uviazol v depresii už i ja*), píše Husserl 7. apríla 1932 Ingardenovi. Husserlova korešpondencia na každej stránke listu dosvedčuje, ako sa v každodenných pedagogických, akademických, vedec-kovýskumných a vydavateľských starostiach zrkadlí spodný prúd replikujúcej sa krízy európskej civilizácie. Práve v tomto kontexte Husserl požaduje "totálny obrat vo filozofii" (*eine totale Wendung der Philosophie*) (list Ingardenovi z 11. júna 1932). Tento obrat sa má podľa Husserla týkať filozofickej metódy, formy filozofie a metodiky (tamže). A pri "dot'ahovaní problematiky až do najkrajnejšej metafyzickej sféry" (*bis in die oberste metaphysische Sphäre*) sa Husserl neváha stavať do opozície dokonca proti Schelerovi a Heideggerovi (!) (*gegen Scheler und Heidegger!*) (list Mahnkemu z 12. mája 1931).

Tretím zväzkom korešpondencie sa nám dostal na Slovensko (pozri moju úvodnú recenziu k celej korešpondencii) plastický obraz o neustálom organickom prepájaní Husserlových fenomenologických opisov a analýz s jeho hlbokým angažovaným prežívaním hlbkových tendencií Európy smerujúcej k totalitarizmu. Práve preto je dôležité čítať Husserlove listy, aby sme sa zbavili ilúzie bezpredsudkovosti, ktorú nám chcú neraz vsugerovať Husserlove verejné (za jeho života zverejnené) filozofické proklamácie a fenomenologické rozbory. Husserl bol v skutočnosti filozof na jednej strane bolestne prežívajúci našu krízu, no na druhej strane neustále povzbudzujúci svojich žiakov (a vlastne i samého seba) osobne, pedagogicky a profesionálne filozoficky na ceste radikalizácie filozofickej reflexie, t.j. na ceste fenomenológie ku koreňom seba-zničujúcich síl euroamerickej civilizácie. Bez ich zahliadnutia a dôkladnej, precíznej demystifikácie nemáme podľa zakladateľa fenomenológie šancu znovuobjaviť zmysel svojho činenia. Po 11. septembri 2001 je Husserlov odkaz možno ešte aktuálnejší, než bol pred prvou a druhou svetovou vojnou.

Jozef Piaček

doc. PhDr. Jozef Piaček, CSc.
Katedra filozofie a dejín filozofie FiF UK
Gondova 2
818 01 Bratislava
SR